

Monostori pletykaűző bírmondó

2014. március – április – május

Március 8.

Nemzetközi Nőnap

A Nemzetközi nőnap a nők iránti tisztelet és megbecsülés kifejezésének napja, melyet 1917. óta (Magyarországon 1948. óta) minden év március 8-án tartanak.

Nőnap i köszöntő

Tavaszi hajnalán
Róluk emlékezünk,
A nőkről, kiknek
Életünk köszönhetjük.

Ki mindent
Megtesz értünk, a nő,
Dajkál, ápol,
És felnevel ő.

Hálánk szálljon
Lányra, anyára,
Ki a családot
Összetartja.

Szépséges nők,
Jó asszonyok,
Kívánunk boldog,
Víg nőnapot.

(Kéri János)

*Monostorpályi Község Önkormányzata ezúton köszönti településünk
minden kedves női lakóját Nőnap alkalmából!*

POLGÁRMESTER VÁLASZOL

Év eleje lévén aktuális feladat az éves költségvetés összeállítása. Körvonalazódott-e már, hogyan alakul a település ez évi költségvetése?

A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvényt 2013. december 22. napján lépett hatályba. Ennek megfelelően 2014. február 5. napjáig kellett benyújtani a Képviselő - Testület elé az előterjesztést, ez megtörtént!

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 24.§ (2) bekezdése értelmében a jegyző által elkészített költségvetési rendlettervezetet a polgármester a központi költségvetésről szóló törvény kihirdetését követő negyvenötödik napig nyújtja be a képviselő-testületnek. Ez egyben azt is jelenti, hogy a 2014. január 1 – től a rendelet elfogadásáig átmeneti rendeletet lehet alkotni, ez is megtörtént.

A Képviselő - Testület által elfogadott költségvetési koncepció alapján Monostorpályi Község Önkormányzata 2014. évi költségvetése összeállításra került, és mire az újság a nyomdából a lakosokhoz kerül, valószínűleg a képviselő testület el is fogadja.

A Magyar Köztársaság 2014. évi költségvetésének összeállítása már a koncepció kidolgozásánál látható volt, hogy a tavalyi évhez képest az önkormányzat

kevesebb összegből gazdálkodhat. Ez részben a támogatások csökkentésével lett megoldva, azonban az önkormányzatokat egyéb piaci kihatások is érik, melynek következtében problémássá vált a saját bevételek tervezhetősége.

A költségvetés összeállításánál a prioritások nem változtak, továbbra is az alábbi determinációkat kell figyelembe venni:

- nem csökkentek az önkormányzat kötelező feladatai,
- az elmúlt évi áremeléseket (elsősorban a közüzemi kiadásoknál) figyelembe kell venni,
- biztosítani kell a meglévő munkavállalói, közalkalmazotti és köztisztviselői létszám garantált juttatásait (még akkor is, ha egyéb juttatások sérülnek),
- működőképesnek kell maradnia a községnek az intézményeivel együtt.

Mindezeket figyelembe véve, minden bevételi lehetőséget feltárva került összeállításra a költségvetés tervezete, melynek elfogadásakor felhívnom a figyelmet arra, hogy a bevételi oldal így is tartalmaz „nehéz” realizálható (pl.: iparűzési adó, magánszemélyek kommunális adója) tételeket, ugyanakkor belső tartalék a kiadási oldalon nincs, tehát **a költségvetés bevételi és kiadási oldalának további emelése nem kezelhető.**

MONOSTORPÁLYI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA 2014. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE:

Monostorpályi Község Önkormányzata **2014. évi költségvetését 848 018 E Ft bevételi és ugyanennyi kiadási főösszeggel** terjesztettem a Képviselő - Testület elé azzal, hogy a 2013. évről és a megelőző évekről „szabad”, kötelezettséggel nem terhelt pénz-

maradvánnyal jelenlegi információnk szerint nem rendelkezünk. Egyébként ennek végleges elfogadása a zárszámadással történik meg.

Az előterjesztést az alábbi tagolásban szerkesztettük meg: I. Bevételek, II. Kiadások, III. Egyéb.

I. BEVÉTELEK

A **2014. évi költségvetés bevétele 848.018 E Ft összegben került megtervezésre.**

I. Közhatalmi bevételek:

Összege előirányzati szinten 23.738 E Ft, amelyet részletesen az 1/A. melléklet I. jogcíme tartalmaz, valamint az azt részletező költségvetési sorok.

Hatósági jogkörhöz köthető bevételek

Eredeti előirányzat 300 E Ft.

Magánszemélyek kommunális adója:

Ezen bevételi körben nem tervezünk be az előző évi-

hez viszonyított változást, így akárcsak tavaly idén is 6000 E Ft a tervezett összeg.

Iparűzési adó:

Iparűzési adó alanyok száma várhatóan jelentős mértékben nem változik, így a tavalyihoz nagyjából hasonlóan számolunk idén is. 11.000 E Ft az eredeti előirányzat.

Gépjárműadó:

Eredeti előirányzat 5.200 E Ft (ez a 40%-ot jelenti), a teljes bevétel 40%-a marad az önkormányzatnál.

Pótlékok, bírságok: Nagyon bizonytalan bevételi forrás, amelynek teljesülése az Önkormányzaton kívül áll, ezért a korábbi évek tapasztalata és az emberek fizetőkészségük alapján mertünk csak tervezni, amely végül 600 E Ft lett.

A *helyszíni bírságnál* is nehéz tervezni, mivel az az önkormányzattól függetlenül kerül megállapításra (a bírságolás nem helyben történik), tekintettel arra, hogy a személyes fizetési hajlandósága igen alacsony, ezért idén nem került betervezésre összeg. Ezen is látszik a lakosok anyagi helyzete, 160 E Ft.

Egyéb sajátos folyó bevételek: a lakbér összegét tartalmazza, amely 478 E Ft.

II. Intézményi működési bevételek:

Az előirányzat 40 385 E Ft-ban lett meghatározva. Ezen belül a legnagyobb összegben az intézmények egyéb sajátos bevételei szerepelnek 24.645 E Ft-ban. A fennmaradó részt az intézmény működésével kapcsolatos egyéb bevételek, hozam- és kamatbevételek, ÁFA-bevételek és visszatérítések és a termőföld bérbeadásából származó bevételek.

III. Támogatások:

2014. évre 177.515 E Ft-ot terveztünk ezen körben:

- önkormányzati hivatal működési támogatása: 29.221 E Ft
- településüzemeltetéshez kapcs. felh. tám.. 20.041 E Ft
- óvodapedagóg. és segítők bértámogatása: 36.509 E Ft
- óvodai működtetés támogat. 3.733 E Ft
- gyermekétkeztetési feladata támogat. 18.120 E Ft
- hozzájárulás pénzbeli szoc. ellátáshoz 8.498 E Ft
- szociális étkeztetés 3.875 E Ft

- időskorúak nappali int. ell. 218 E Ft
- bentlakásos int. köt.fogl. bértámogat. 24.071 E Ft
- lakott külter. kapcs. feladat támogat. 121 E Ft
- könyvtári feladatok támogat. 2.397 E Ft
- egyéb kötelező fel. támogat. 5.913 E Ft
- létalap 24.698 E Ft.

IV. Felhalmozási és tőke jellegű bevételek

Ilyen bevétel nem került betervezésre.

V. Működési és felhalmozási célú támogatásértékű bevételek:

Itt 431.739 E lett tervezve, amelyből 144.109 E Ft működési, 287.630 E Ft felhalmozási bevételnek minősül.

VI. Működési és felhalmozási célú átvett pénzeszközök államháztartáson belülről: Eredeti előirányzat összesen 43.128 E Ft, működési előirányzat.

VII. Működési és felhalmozási célú átvett pénzeszközök államháztartáson kívülről:

Ilyen bevétel nem került betervezésre.

VIII. Kölcsönök:

A fenti két bevételi körbe nem terveztünk be semmit!

IX. Pénzmaradvány:

Az előző évi pénzmaradvány összege 131.513 E Ft, melyből 104.032 E Ft felhalmozási (ez tartalmazza a felhalmozási hitelt is, ami 44.183 E forint, melynek visszafizetése hamarosan megtörténik), 27.481 E Ft működési. Fontos megjegyezni, hogy a most ismertett pénzmaradvány összege és nagysága véglegesen a zárszámadással került jóváhagyásra, azaz ez az összeg változhat.

X. Hiány:

Hiány nem tervezhető.

II. KIADÁSOK

Monostorpályi Község Önkormányzata 2014. évi költségvetési koncepciója meghatározta a kiadások tervezésének legfőbb elveit, melynek betartásáról az egyes kiadási tételeknél adok számot.

A testületi határozat értelmében mind az intézmények, mind a központi költségvetést illetően meghatározásra kerültek a koncepciót elfogadott határozattal összhangban a tervezési irányelvek. Ezek

betartása mellett is a kiadásokat illetően korrekciókat kellett alkalmazni annak érdekében, hogy a legszükségesebb kiadások fedezetére a bevétel elegendő legyen.

Nincs a költségvetésben olyan kiadási előirányzat, mely esetében ne csorbultak volna különböző szakmai illetve egyéb érdekek, így a kiadási előirányzatok valóban egy kényszer költségvetés

képét mutatják. Nem lehetett szándék az, hogy minden igényt, vagy az elvárható igényt kielégítsük, mivel a bevételek erre nem nyújtanak fedezetet. Nagyon fontos az intézmények kiadási előirányzatai alakulásának figyelemmel kísérése és a vezetők egyeztetése a kiadások megszervezésénél és felhasználásánál.

Önkormányzati szinten az alábbi kiadásokat terveztük:

Személyi juttatások:

2014. január 1-el a közalkalmazotti bértábla nem változott, ugyanakkor a minimálbér január 1-el 101.500 Ft-ra módosult, valamint a garantált bérminimum a középfokú végzettség, középfokú szakképzettség esetén 118.000 Ft-ra. A tervezésnél figyelembe vettük ezeket a növekedéseket. A közalkalmazottak 2014. január 1-i soros előrelépésének fedezetét, valamint az egyéb bérelemek kötelező mértékét terveztük. A személyi juttatások előirányzatát a **jubileumi jutalmak** összege (590 E forint, a gondozási központban kerül kifizetésre) jelentősen nem módosítja. A **kötelező pótlékok** a minimális mértéken kerülhetek megtervezésre a koncepció értelmében.

A személyi juttatások 2014. évben 142.833 E Ft-ban kerültek megtervezésre. A cafetéria összege 2014.-ben is 200.000 Ft/fő-vel lehetett tervezni a költségvetési törvény értelmében és idén is.

Munkaadót terhelő járulékok:

A munkaadót terhelő járulékok tervezett összege 2014-ben 31.758 E Ft, arányait tekintve lényeges különbség a tavalyitól nem tapasztalható. Lényegében a dolgozók létszáma nem változott, a kötelező emelések végett lehet eltérés.

Dologi kiadások:

Tekintettel arra, hogy minden intézménynél a **dologi kiadások** tábla részletesen taglalja a kiadások jellegét és jogcímét, így azokra külön nagyon részleteiben nem kívánok kitérni. Lényegében a közüzemi díjaknál az árak emelkedésével kalkuláltunk, a mérlegtáblák jó összehasonlítási alapot adnak minderre.

Ellátottak pénzbeli juttatásai:

A szociális juttatások a 2013. évi tapasztalatok, a várható tényadatok, valamint a jogszabályváltozásból „prognosztizálható” változások alapján lettek meghatározva. Mindemellett számoltunk természetesen az egyes segélyfajták vonatkozásában az átlaglétsszámmal: a havi ténylegesen kifizetett összeg osztva 12 hónappal.

A két legnagyobb terület e résznél a **foglalkoztatást helyettesítő támogatás. A nagy létszámú közfoglalkoztatás végett ezen összeg a tavalyi évhez képest drasztikusan csökkent, 2013.-ban 24.624 E forint volt, idén 11 M forint.**

A másik nagy terület a **lakásfenntartási támogatás (2014. évben: 14.964 E Ft, átlaglétsszám: 290 fő) előirányzata.**

Működési célú támogatások, kölcsönök:

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat intézményfenntartói társulás keretében működik Hosszúpályi Nagyközség Önkormányzata gesztorságával, önkormányzatunknak 2.370 E Ft-ot kell átadnia.

Beruházás:

Ezen előirányzatot részletesen az 5. melléklet tartalmazza. A melléklet részletesen megmutatja mit kíván az önkormányzat az idei évben megpályázni.

III. E G Y E B E K

1. Gördülő tervezés

Az Áht. értelmében a költségvetésnek ismét kell tartalmazni a következő két év adatait is, amelyet a 12. mellékletben mutatunk be részletesen, mérlegnek megfelelő bontásban.

2. Jogszabályi kötelezettség

Az Ávr. előírja, hogy a bevételi-kiadási előirányzatok teljesüléséről **előirányzat felhasználási ütemtervet** kell készíteni, ezt a 6. melléklet tartalmazza.

A **több éves kihatással járó kötelezettségeket** a 7. melléklet tartalmazza, valamint itt került kimutatásra a **hitelfelvétel** is 0 E Ft-tal.

Közvetett támogatásokat az önkormányzat nem biztosít, így annak kimutatására nincs lehetőség.

A fent említett formában került előterjesztésre a 2014 évi költségvetésünk, melynek hely hiányában az ide tartozó táblázatokat nem tartalmazza! Azokat természetesen meg lehet tekinteni a honlapunkon, valamint a Hivatalban!

Úgy gondolom, sok embert foglalkoztat a „szennyvízkérdés”. Mit tudhatunk a gyakorlati megvalósításról? Hogyan és mikor várható?

Igen, tovább haladunk a megvalósítás felé, és jó hírekkel tudok szolgálni! 2013. év december végén

megjelent a Magyar Közlönyben, hogy a beruházásunk újabb támogatást kap, több, mint 300 M.- Ft értékben! Ezzel a támogatás intenzitása a projektnek 94% fölé emelkedik! Még várjuk az erről szóló Támogatási Szerződés módosítást, mert akkor válik teljesen bizonyossá! Ennek tudatában döntött úgy Önkormányzatunk Képviselő Testülete, hogy amennyiben meg lesz a támogatás intenzitás növeledséről a Szerződésünk, az Önkormányzat a beruházáshoz szükséges teljes önerőt magunkra vállaljuk, és a lakosok által befizetett közcélú érdekeltségi hozzájárulás összegét visszafizetjük! Ennek pontos időpontját még nem lehet megmondani, de amikor tisztázódik minden részlet, azonnal tájékoztatjuk róla az érintetteket!

A kivitelező kiválasztása időközben újabb állomáshoz érkezett! Beérkeztek a pályázatok, melyeket a Bíráló Bizottság /jogi, műszaki, közbeszerző, pénzügyi szakemberekből áll/ értékelt. Ez alapján a tisztító telepet tekintetében a Keviep Kft, a csatorna hálózatokra a Zempléncő Kft adta a legkedvezőbb ajánlatot. Az értékelés után a teljes közbeszerzési anyag elküldésre került a közreműködő szervezethez, melynek 15 napja van a szakmai és jogi szempontból való ellenőrzésre. Amennyiben rendben találunk mindent, akkor lehet a Társulási Tanácsnak döntést hozni a kivitelezők személyéről, és a 10 napos szerződéskötési moratórium után szerződést kötni a vállalkozásokkal! Erre márciusban remélhetőleg sor kerülhet, hogy mielőbb elkezdődjenek a munkálatok!

Mint azt már Polgármester Úr elmondta, az orvosi rendelő felújításra kerül. Mikor várható a rendelő átköltöztetése a Polgárőr irodába?

Ezen pályázatnak is folyik a közbeszerzése, előre láthatólag március végén, április elején lehet a kivitelezővel a szerződés megkötése, és azután kell a munkaterületet átadnunk. A terveink szerint augusztusban szeretnénk, ha végezne a vállalkozó, hogy a szeptemberi iskola kezdésre már a megújult épületben tudják fogadni a lakosokat a házi orvos, a védőnő, a gyógyszerész és a fogorvos!

Az általános iskolában milyen fejlesztések, felújítások várhatók?

Bár az iskola működtetése, üzemeltetése most állami feladat, de az épület és a terület az továbbra is az Önkormányzaté, a településé! Ezért a pályázatok figyelése során amennyiben olyan pályázati kiírásra bukkanunk, amelyből az iskolát tudjuk szépíteni,

javítani, vagy bármilyen módon gazdagítani, akkor ezt megteesszük! Így pályáztuk meg az iskola tetejére a napelemeket, mellyel az iskola villanyszámlájába tudunk besegíteni! Ennek a kivitelezése előre láthatólag 2014. április 30-ig megvalósulhat! Másik pályázat egy 100 kerékpár tárolására alkalmas fedett kerékpártároló építése, melyhez kapcsolódik a tornateremhez tartozó vizesblokkok felújítása is! Ezt a terveink szerint 2014. június 30-ig szeretnénk elkészíteni!

2014-ben várható-e a START munka program folytatása?

Igen, szeretnénk, bár vannak problémák a programok meghirdetésével, valamint a programokra való jelentkezésekkel! Sajnos van olyan személy a településen, aki úgy gondolja, hogy nekünk ezzel semmi dolgunk sincs, hiszen ezek a programok csak úgy vannak! A kollégákat ilyen demoralizáló beszélgetések, Facebook-os beírások után is kell, hogy motiválja valami, már csak azért is, mert azoknak a családoknak akiknek ismét munkát tudunk biztosítani, a tőlük kapott köszönet, és a becsületesen elvégzett munka eredménye a kollégák munkáját igazolja! Jelenleg minden program kidolgozása a 18. verzióánál tart, és nem a mi hibánkból!!! Tervezzük a vízelvezető árkok további betonnal való bélelését, járda építést, a Koló belső felújítását, mezőgazdasági projekteket, ezen belül az eper program lenne egy komolyabb, több évre előre mutató, és a benne dolgozóknak folyamatos munkát és jövedelmet biztosító program!

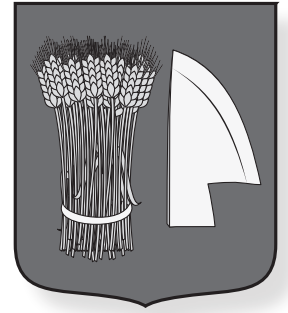
Ezen felül az EGTC-n keresztül tervezünk kisállat /nyúl/ tartó telepet létesíteni, a szükséges épületekkel /szociális, iroda, raktár, csomagoló, hűtőház, vágópont/!

Ennek a programnak a pontosítása a következő hetekben fog zajlani a szakemberekkel, melynek remélhetőleg az lesz a vége, hogy megvalósíthatjuk ezt a közel 40 monostorinak munkát biztosító beruházást!

Ezzel, valamint az eper programmal összesen mintegy 100 főnek tudnánk itt helyben munkát biztosítani folyamatosan!

Minden kedves Hölggy olvasónak a közelgő Nőnap alkalmából sok boldogságot és minden jót kívánok!

Szabó József
polgármester

Tisztelt választók, Kedves Monostorpályiak!

Lassan végéhez közeledik a parlamenti ciklus, a pártok megkezdték a jelöltállítást. Jövőre már tizenhat éve lesz, hogy az Önök bizalmából képviselhetem a választókerület és benne Monostorpályi ügyeit is az Országházban. Húsz, politikával eltöltött esztendő és négy parlamenti ciklus után úgy határoztam, befejezem közéleti pályafutásom, nem indulok a következő országgyűlési választáson.

Ezúton szeretném megköszönni töretlen, folyamatosan növekvő támogatásukat a volt 7-es számú választókerületben. Visszatekintve is büszkék lehetünk az elmúlt ciklusokban közösen elért eredményeinkre, a megvalósult fejlesztésekre. Külön öröm számomra, hogy segítséget nyújthattam a faluban példaértékűen megvalósított közfoglalkoztatási programhoz!

Köszönöm az eltelt több mint másfél évtizedben kapott bizalmat, a segítő és jobbitó szándékú kritikákat, az aktivisták odaadó, fáradhatatlan munkáját!

Márton Attila
Országgyűlési képviselő
FIDESZ

ÓVODAI BEIRATKOZÁS

Tájékoztatjuk a kedves szülőket, hogy óvodánkba az új gyermekek beiratkozása **2014. március 10–21-ig lehetséges.**

BEIRATKOZÁSHOZ KÉRJÜK, HOZZA MAGÁVAL:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát
- lakcímkártyát
- a gyermek TAJ-számát

EZEK AZ ISKOLAÉRETTSÉG KRITÉRIUMAI

A törvény szövege szerint az a gyerek, aki az adott évben augusztus 31-ig betölti a 6. életévét, tanköteles korba lép, ami azt jelenti, hogy elkezdheti az iskolát. Azonban ez nem „teljesen” kötelező, óvodavezetői engedéllyel a következő naptári év szeptemberében, vagyis a 7 éves kor betöltése után is lehet iskolába mennie, sőt, van, aki akár 8 éves korában is megkezdheti az elsőt.

A gyerek 6. életévében az óvónő döntheti el, hogy szerinte érett-e már a gyerek az iskola megkezdésére. Az olyan helyzetekben, amikor vitatható a kérdés, és az óvoda nem tud teljesen egyértelműen nyilatkozni róla, szükséges, hogy egy szakértő mondjon véleményt a gyerekről. Ezt kérheti az iskola, kérheti az óvoda, vagy akár kérheti maga a szülő is, azonban nem kötelező minden esetben szakértőhöz fordulni.

Ha szülőként valaki nem ért egyet az óvoda döntésével az iskolaérettség kérdésében, akkor kérheti a szakértő véleményét. A szakértői vélemény alapján az iskolaigazgató dönt, hogy beiskolázza-e a gyereket.

„Ahogyan nem egyszerre tanulnak meg gyerekeink járni, beszélni, úgy az iskolaérettségnek is egyénenként eltérő az ideje. Óva intek mindenkit attól, hogy gyereket idő előtt beiskolázza. Semmiről nem marad le, ha egy évvel később kerül iskolába. Sőt! Egy év alatt nagyon látványos lehet az érés szociálisan, szellemileg és még fizikailag is. Arról pedig nem is beszéltem, hogy az iskola éretlen gyermeknek egy életre elmegy a kedve a tanulástól, hiszen a kudarcot sem ő, sem a szülő nem tudja feldogozni.”

A SZAKEMBER SEGÍTSÉGÉVEL ÖSSZEÁLLÍTOTTUNK EGY LISTÁT, MIT IS JELENT AZ ISKOLAÉRETTSÉG

Testi fejlettség

Hatéves korra egy átlagos gyerek kb. 120-130 cm, és 20-22 kg. Eltérések lehetnek, de ha a szükséges fizikai erő nincs meg, felmerül a kérdés, bírja-e a gyerek az iskolával járó megnövekedett terhet.

Egészséges, ép érzékszervek

Az írás, olvasás tanulásához elengedhetetlen a jól működő látás, hallás. Érzékszervi fogyatékoság esetén sokkal nehezebb a tanulás.

Eszközkezelés, ceruzafogás

A helyes ceruzafogás megsegíti a vonalvezetést. Helytelen ceruzafogással sokkal nagyobb erőfeszí-

tést jelent az írás. Nehézségei igazán akkor jelentkeznek, amikor az írás mennyisége megnövekszik.

Mozgás

Nagyon fontos az elemi mozgások összerendezettsége. Ezek a mellúszás, kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, külső talpélen járás, guggoló járás, szökdelések, fejemelések háton, hason. Ezek pontatlan, hibás végrehajtása az idegrendszer fejlettségét jelenti.

Testtéma

Nagyon fontos, hogy ismerje saját testét, méghozzá biztonsággal. Bizonytalan testtéma a világban való tájékozódást is bizonytalanná teszi.

Dominanciák

Fontos, hogy az iskolába kerülő gyermek kialakult dominanciával rendelkezzen. A nem megfelelő kézzel történő írástanulás súlyosabb esetben beszédzavarhoz is vezethet. A dominanciák akkor hibátlanok, ha azonos oldalra esnek.

Szem, szem – kéz koordináltság

A szem – kéz koordinálásra van szükség akkor, amikor a vonalrendszerben kell elhelyezni a betűket.

Térérzékelés

A beiskolázás előfeltétele a jó térérzékelés. Bizonytalan térérzékelés a gyermek nyugtalanságát okozhatja. Egész személyisége bizonytalanná válhat. Indokolatlan félelmei lehetnek, ami akár agresszióban nyilvánulhat meg. A térirányok felismerése térben és síkban elengedhetetlen feltétele az írás, olvasás megtanulásának.

Alak – háttér

A fontos információk kiválasztásához szükséges a biztos alak – háttér megkülönböztetés. Azért kell, hogy a gyermek el tudjon vonatkoztatni a zavaró körülményektől, meg tudja különböztetni az alakot a háttértől.

Gesztalt látás:

Az olvasástanuláshoz szükséges ez a képesség.

Alak, forma, szí és nagyságállandóság

a betűfelismeréshez, olvasáshoz szükséges képesség. Fejletlensége okozza, hogy a gyermek nem tudja megkülönböztetni, megfeleltetni a kis és nagybetűket. Nem tud nyomtatotról írottra másolni.

Auditív megkülönböztetés

Ez jelenti az egyes hangok elkülönítésének képességét, az időtartam meghallását, a zöngés – zöngétlen hangok megkülönböztetését.

Analizálás – szintetizálás

Előfeltétele az olvasás, írás megtanulásának.

Átfordítási képesség

Ez az a képesség, mikor a egyik érzékelési síkon szerzett ismeretet egy másik érzékelési síkon reprodukáljuk.

Általános tájékozottság

Egy hat éves gyereknek illik tudni a nevét, szülei nevét, lakhelyét, születési évét, szülei foglalkozá-

sát. Széleskörű ismeretekkel kell rendelkeznie az őt körülvevő világról. Életkorának megfelelően el kell tudni helyezni magát időben, társadalmi környezetben. Ismernie kell az évszakokat, napszakokat, napokat, és azok változásait.

Beszédképesség

Iskolakezdsre tökéletesen kell ismernie az anyanyelvét.

Gondolkodás

A megfelelő szintű fogalmi gondolkodás előfeltétele az iskolai életnek.

Az emlékezet

A tanulásban elengedhetetlen az emlékezet megfelelő szintű fejlettsége. Szükséges a bevéséshez, feladat-tartáshoz.

Figyelem

A jól rögzíthető és tartós figyelem a feltétele a tanulásnak.

Emberrajz

10 – 12 éves korig összefüggést mutat az IQ fejlődésével.

Feladattudat, feladattartás

Az iskolai munka elengedhetetlen része. Az iskola-érett gyerek megérti, hogy vannak kötelességei, aminek akkor is eleget kell, hogy tegyen, ha nincs hozzá kedve, fáradt, vagy inkább játszana.

Jó kudarcűrő képesség

Nélkülözhetetlen a tanuláshoz. Tudja elfogadni, hogy előfordul, hogy valami nem sikerül elsőre.

Felnőttekhez való viszony

Fontos, hogy bizalommal forduljon a felnőttekhez, ha segítségre van szüksége.

A felsorolt alapképességek megléte szükséges ahhoz, hogy az iskolai tanulás folyamata örömteli és akadálymentes legyen a gyerekek számára. Egy – egy képesség fejletlensége még nem teszi lehetetlenné a tanulást, de kisebb – nagyobb galibát már okozhatnak. Ha több területen mutat gyengébb teljesítményt a gyerek, felmerül az iskolaérettlenség gyanúja.

Molnár Edit
óvodavezető

FARSANG AZ ÓVODÁBAN

Régen farsang idején a fonóházakban minden este zajlott valamilyen vidám esemény, énekeltek, játszottak. Jellemzője ennek az ünnepi időszaknak, hogy a hétköznapi élettől eltérő dolgok történhetnek, felbomolhat a szokásos rend.

Ahogy ilyenkor mondani szokták: „A feje tetejére áll a világ.”

Úgy döntöttünk, hogy a farsangi időszak az óvodánkban két hét lesz és „feje tetejére áll a világ”. Minden nap készülünk a gyerekeknek farsangi tevékenységgel, meglepetéssel, játékkal, mesével.

A csoportban a gyerekek készítették a farsangi díszeket, álarcokat, maszkokat. A folyosó hópelykeit felváltották a színes díszek.

A nagyobbcskák farsangi témájú drámajátékban válhattak erdei állattá. Empatikus érzésüket, kooperációs képességüket teheték próbára a gyerekek.

A szülők már reggel a kis királynőkkel, indiánokkal, cicákkal, serifekkel, érkeztek az oviba. Ezután kezdetét vette a tánc, a multság. A vigasság szünetében fánkot ettek és üdítőt ittak a jelmezbe bújt gyerekek. A bál egészen ebédig tartott, amikor a gyerekek fáradtan bújtak ki jelmezükből és változtak újra óvodásokká.

AZ ISKOLA 2013–14-ES TANÉV ELSŐ FÉLÉVÉRŐL

Ez az első tanév, melyet az új szervezeti felállásban indítottunk. Az idei tanévet 9 tanulócsoporthal, 2 napközis és 1 tanulószobás csoporttal kezdtük. Az első és a második osztályban egész napos iskolai oktatás formájában tanítunk.

Továbbra is Hajdúbagosról jár át Mészáros Péter éneket tanítani. Monostorpályiból Hajdúbagosra jár át Kovácsné Rábai Erika történelmet, Pusztai János biológiát tanítani. A szakos ellátottság, szeptemberben a tanév kezdéskor nem volt biztosított, mert sem testnevelő sem pedig technika szakos tanár nem volt. Két hét elteltével sikerült megoldani a problémát. Suta László technikát tanított (Sárádon és Hajdúbagoson is), Kovács Dávid pedig testnevelést (Hosszúpályiban is). Sajnos a testnevelő szeptember végével felmondott, helyére október közepén Szima Józsefet sikerült határozatlan idejű kinevezéssel alkalmazni. Suta László január 17-el Létavértesre távozott, helyére Konyárról jár át Bujdosóné Faragó Róza. Az angol fakultációt is új nevelő tartotta Molnár Ibolya személyében, de február 1-el megszűnt a munkaviszonya.

Sajnos az első félévben nem sikerült gyógypedagógust felvenni az autista gyerekekhez.

Új tantárgy is megjelent az 1 és az 5. évfolyamon – erkölcsstan és hit- és erkölcsstan -. Ennek bevezetése nem okozott különösebb problémát, mert az egyházak helyi képviselőivel mindenben sikerült megállapodni.

A harmadik osztály nagy létszáma miatt nagyobb tantermet kellett biztosítani a részükre, így egy tanteremmel kevesebb áll rendelkezésre a felsősök számára. Az órarend összeállítása jelent problémát, hiszen több szaktanteremben nem csak az adott tantárgy óráit kell megtartani, hanem más tantárgyak órái is oda kerülnek. A kis termet a fejlesztő foglalkozások mellett, erkölcsstan órákon és hit és erkölcsstan órákon is használják a nevelők.

A munkatervben első félévre megfogalmazott feladatokat teljesítettük:

- A tantárgyakhoz minden nevelő bemutatta a tanmeneteket.
- A „Pákozdi csata” emlékére szervezet programot – az időjárásnak köszönhetően – nem az erdőben, hanem az iskolaudvaron rendeztük meg.
- Továbbra is biztosított a 4. osztályosoknak az úszásoktatás Létavértesen.
- Az „Aradi vértanúk” emlékére műveltségi vetélkedő.
- Az iskola és a község közös ünnepséget tartott október 23-a tiszteletére.

- Felső tagozatos szavalóverseny október 23-a tiszteletére.
- Érdekes fizikai kísérletek – bemutató -.
- Alsó tagozatos fogászati vetélkedő.
- Decemberben a Fővárosi Nagycirkuszba látogattak a felső tagozatosok közül 50-en.
- Mikulásnapi mozi látogatás az alsó tagozatosoknak Debrecenben.
- Papp Rita előadást szervezet az önkormányzat az iskolások részére december 5-én.
- Bábélművészet volt az alsó tagozatosoknak decemberben.
- Karácsonyi ünnepségünket iskola kereti között tartottuk.
- A községi karácsonyi ünnepségen a 3. osztályosok mutatták be műsorukat.
- A szeptemberben és decemberben szülői értekezleteket tartottunk.

Belső továbbképzést tartottunk a pedagógusok számára, melynek témája a finom motorikus képesség fejlesztése volt.

A tanulói létszám alapján nem változott 186 fő.

Tanulmányi átlag a tavalyi hasonló időszak eredményét mutatja 3,8. Leggyengébb eredményt a 7.b. osztály produkálta 3.5-dal. Legjobb a 4 osztály 4.0-val.

A mulasztott napok száma emelkedett. /688-ról 831-re/ Az igazolatlanul mulasztó tanulók szüleit a megfelelő módon értesítette az iskola, s ennek köszönhetően összesen csak 2 nap ilyen jellegű hiányzás volt.

A tanulók magatartása elfogadható, nagyon kirívó probléma az idén nem volt. A tanulók szorgalmával már sok esetben vannak problémák, ezt mutatja a bukott tanulók száma is. Úgy látom, hogy a tanárok erőfeszítése ezeknél a tanulóknál nem látszik meg, hisz ezek a gyerekek nem is akarják komolyan venni a tanulást. Ezen a téren sokat segíthetnek a szülők azzal, hogy következetesen számon kérik gyermeküktől a tanulást.

A nyolcadik osztályosok továbbtanulási lapjait az iskola a törvény által előírt időpontban továbbította a középfokú iskolák felé. Most már a tanulókon múlik, hogy az általuk választott iskolák felvételién milyen eredményt tudnak felmutatni.

Várható események:

Március 1. 15 óra hagyományos iskolai farsang.

Március 15. Iskolai és községi ünnepség.

Merkószi András
tagint. vezető

A MOZGÁS ÉS A VÍZ FONTOSSÁGA

Nemrég rátaláltam egy nagyon jó könyvre, a címe: A víz gyógyító ereje, írta: Masaru Emoto és Jürgen Fliege. Nagyon találóan magyarázza el e két kulcsszó jelentését, és úgy gondoltam, hogy ezt meg kell osztanom Önökkel. De az egész könyvet tudom ajánlani olvasásra, nekem nagyon tetszett.

Íme a kiemelt részlet:

„Testünk legcsekélyebb folyamatainak is a mozgás az alapja. Az ember mozgó lény, így hát mindene mozgás közben működik a legjobban. Ez igaz az immunrendszerre, a belső szervekre, a keringésre, az emésztőrendszerre, az izmokból, a csontokból és ízületekből álló mozgásszervekre, az idegekre, a kiválasztó- és méregtelenítő szervekre, az agyra és az érzésekre. Minden működése befolyásolható a mozgás kiváltotta anyagcsere által. A jól működő anyagcseréhez szénhidrátokra, zsírokra, fehérjékre, vitaminokra, enzimekre, nyomelemekre valamint ásványi- és ballasztanyagokra van szükség. A szervezetnek tehát fel kell vennie és a test megfelelő helyére kell szállítani ezeket, hogy új sejtek jöhessenek létre

és a test hormonokat, enzimeket, fehérjét, bizonyos vitaminokat és még sok egyéb termelhesen saját laboratóriumában.

Az öreg sejtek elhalnak, és ezeket a test újrahasznosítja. Eközben energia szabadul fel, és hulladékanyagok keletkeznek. A hulladékot a test méregtelenítő szerveinek (vese, belek, bőr, tüdő) kell kijuttatniuk a szervezetből. Látható tehát, mi minden vándorol, mozog a testünkben minden egyes másodpercben. A közeg, a szállító eszköz amely ezt a mozgást lehetővé teszi: **A VÍZ**. Ez veszi fel áramlása közben az összes fontos anyagot. Testünk rendelkezik egy hatalmas csővezeték-rendszerrel, amelyen keresztül minden sejthez eljutnak a szükséges anyagok.

A sejtek ellátása természetesen a csővezeték-rendszer, vagyis a véredények állapotától függ. Ezt számos, általunk közvetlenül megszabható tényező befolyásolja. Az állandó áramlás egyik alapfeltétele a **MOZGÁS**. Nyugodtan elmondhatjuk, hogy ez az élet titka.

A MOZGÁS – ÉLET, A MOZDULATLANSÁG – HALÁL!

Ez alól nincs kivétel. A mozgás hajtóműve pedig az izomzat. Az izmok gondoskodnak róla, hogy a vér, a nyirok és valamennyi testnedv átjárja a testet és ezek segítik a szív munkáját. A jól adagolt mozgás tehát a szívmunkának a javára válik. Nyugalmi állapotban a pulzus 80-ról 60-ra esik vissza, sőt alvás közben percenként 50-re. A mozgás élénkíti a vérkeringést, ez pedig jól átmosza csővezeték-rendszerünket. Minden sejt kap oxigént, s minden tápanyag a rendeltetési helyére kerül. A kiválasztó szervek maximális munkát végeznek, a szervezet pedig előállítja a szükséges hormonokat és enzimeket. Amikor a rendszer amúgy istenigazából mozgásba lendül rendkívüli dolog történik: a test rájön, hogy itt – ott nagyobbak is lehetnének a csövek és hogy több cső még jobb elosztást tenné lehetővé. Vagy hogy bizonyos területek ellátása korántsem olyan jó, ezért a tartalék csöveket is sürgősen üzembe helyezni. Nyomban utasítást ad tehát a szükséges munkálatok megkezdésére. Az edények kitágulnak, újabb edények lépnek munkába, a csővezeték – rendszer kibővíül. A csontok megerősödnek, az ízületi porcok és a porckorongok megvastagodnak, így jobban bírják a terhelést. A szervek a jobb vérellátás hatására hatékonyabban működ-

nek. Ez a magyarázata annak is, hogy az edzett ember csontjai sokkal gyorsabban gyógyulnak, mint az edzetlené. Csakhogy ön is tisztában legyen ennek mértékével: a mozgó izom vérellátása 200-szorosa a mozdulatlanénak. Vagyis: a sejtek 200-szor több oxigént és tápanyagot kapnak. A hulladék 200-szor gyorsabban ürül ki. Nehezen elképzelhető, de ha a legnagyobbtól a legkisebbig valamennyi véredényünket sorba állítanák, hosszuk a Föld kerületének másfélszeresét tenné ki, azaz 60.000 km!

Ekkora úton bonyolódik testünkben a táp – és a hulladék anyagok szállítása.

Szervezetünk erre a lenyűgöző teljesítményre a mozgás által képes, de csak akkor, ha vér formájában eleget víz járja át az imént említett 60.000 km-t.

A mozgás majdhogynem „perpetuum mobile”. A rendszer, ha egyszer nekilendült, azután már egyre jobban mozog. A mozgás minden nap valóságos örömmámmal tölti el a testet. A testi mozgékonyabb és könnyebb lelki mozgékonyabbal jár. A külső mozgás hiányában a szív csak a legszükségesebb teendőt végzi. Sajnos napjainkban ebben az állapotban él a legtöbb ember, s még csak nem is

tud róla. Ez legsúlyosabban szervezetünk oxigénellátását érinti. A sejtek légszomjjal küszködnek. Gondoskodjék hát róla, hogy szervezete a mozgás lévén hozzájusson ahhoz az oxigénmennyiséghez, amelyre szüksége van. A mozgás segít a vérnek a szállításban is. Ily módon kiküszöbölhetők a rossz vérellátással járó kórképek: a vérkeringési zavarok, a szívkoszorú ér beszűkülése, a fejfájás, az impotencia, az alvászavarok és még sok egyéb. A szállítóeszköz, amely nél-

kül a megfelelő oxigénellátás sem működik: a **VÍZ.**”

Remélem Önöknek is ugyanolyan hasznos és tanulságos lesz mint nekem. Azt még hozzátenném, hogy az a mozgás amit én végzek, mint gyógytornász munka közben és heti két – három alkalommal sportolok még ez is kevés mozgás.

Varga Gabriella
gyógytornász

MI OKOZZA AZ ALLERGIÁS NÁTHÁT?

Mint valamennyi allergiás eredetű megbetegedésben, az allergiás nátha (akár szénanátha, akár nem szezonális allergiás nátha) esetében is a szervezet immunrendszerének hibás működése okozza a betegséget. Hogyan?

Antigénhatásra az allergének az IgE molekulák sokaságával borított sejtekből különféle anyagokat (például hisztamin, leukotriéneket és prosztaglandinokat) szabadítanak fel, melyek közvetlen, vagy közvetett módon kialakítják az allergiás náthára jellemző tüneteket.

A felszabaduló anyagok másrészt az immunrendszer többi sejtjére is hatással vannak, az IgE ellenanyagok

még nagyobb mértékű termelődését eredményezve, így fenntartva a túlérzékenységi reakció és a nyálkahártya gyulladásának ördögi körét.

Az allergén hatására létrejövő kóros válasznak időben két szakasza különíthető el. A korai fázis az allergén provokáló hatása után azonnal jelentkezik és elsősorban a tüszögés, viszketés, vizes orrfolyás jellemzi, míg a késői fázis - mely általában több óra múlva lép fel, és még 36-48 óra múltán is észlelhető - meghatározó tünete a gátolt orrlégzés. A korai szakasz kialakításáért döntően a szervezet hízósejtjeiből felszabaduló hisztamin, míg a késői fázisért a nyálkahártya gyulladása felelős.

A SZÉNANÁTHA TÜNETEI

A szezonális **allergiás nátha** (szénanátha) egy-egy allergén virágzási periódusában okoz tüneteket, kiváltó okai különböző virágporok (pollenek) és gombaspórák lehetnek.

Az ismert vezető klinikai tüneteket - vizes orrfolyás, tüszögés, orrdugulás, viszkető érzés az orrban és a torokban - igen gyakran kísérik szemtünetek, a szem viszketése, a kötőhártya vörössége, könnyezés, illetve szemkörnyéki ödéma formájában. Ezt a tünetegyüttest az allergiás eredetű nátha és az allergiás eredetű kötőhártya-gyulladás közös előfordulása okozza (ún. *rhinoconjunctivitis allergica*).

Esetenként fáradtság, fejfájás és koncentrációképesség-csökkenése észlelhető ki a szénanátha tüneteit. A panaszok súlyossági foka nagyon változó: az alig észrevehetőtől egészen a munkaképesség-csökkenésig terjedhet a skála.

Viszonylag gyakori (felmérések szerint 20 százalék körüli) a szénanátha és a különböző súlyosságú **aszt-**

ma együttes előfordulása.

A szezonális allergiás nátha kiváltó okai különböző virágporok (pollenek) és gombaspórák lehetnek. A megbetegedést leggyakrabban kiváltó valamennyi növény és gomba közös tulajdonsága, hogy szél által beporzottak.

A magyarországi éghajlati viszonyok között az allergiás szezon már február végén elkezdődhet a kora tavasszal virágzó fák (mogyoró, nyír, éger, kőris) pollenjei révén. Hazánkban jelentősebb azonban az április végétől júliusig tartó ún. „fűszezon”, amikor a fűvek (komócsin-, perje-, és csenkeszfélék, csomós ebír stb.) és az egyes gabonafajták (rozs, kukorica) már tartósabb és klinikailag súlyosabb tüneteket váltanak ki. A gyomok (üröm-, útifű-, parlagfű-, csalánfélék stb.) augusztustól szeptember-októberig pollinálnak, és tartják fenn az allergiás szezont. Utóbbiak közül Magyarországon a parlagfű kiemelten súlyos problémát jelent, mivel az egész ország területe nagymértékben „fertőzött”.

Nagy antigenitású, kis tömegű pollenjei a szezonban az ország területének túlnyomó részén igen magas a koncentrációt érnek el a levegőben. Júliustól októberig a különböző gombaspórák (*Alternaria*, *Cladosporium*) légköri koncentrációja is általában elég magas ahhoz, hogy allergiás tüneteket váltson ki az arra érzékeny egyéneknél.

Bizonyos élelmiszerek és pollenek között **keresztreakciók** fordulhatnak elő. A parlagfű pollenjére érzékeny betegekben allergiás tüneteket provokálhat a dinnye és a banán, a fekete üröm pollenje esetében a zeller és néhány fűszer, a nyírfa pollenjére pedig az alma, cseresznye, mogyoró és az őszibarack adhat keresztreakciót.

SZÉNANÁTHA: GYÓGYSZER, SPRAY, SZEMCSEPP?

Az allergiás eredetű nátha a magyar lakosság mintegy egytizedét érinti. A betegség ugyan nem gyógyítható, de a tünetek alapján könnyen diagnosztizálható és hatékonyan kezelhető. Ha Ön tartós tünetekkel küzd, ne folytasson folyamatos öngyógyszerelést, inkább kérje ki szakorvos tanácsát!

Az allergének által kiváltott túlérzékenységi reakció egyik következménye a hisztamin felszabadulása, ez az anyag felelős az orrtünetek nagy részéért.

Az **antihisztamin tartalmú bevételre szánt gyógyszerek** olyan készítmények, melyek a hisztamint lezorítják a receptoráról, így nem engedik, hogy az kifejtsa a hatását, következképp mérséklék az orrvizketés, orrfolyás tüneteit, csökkentik a tüsszögést. Jó hatásuk van a szemtünetekre is.

Mivel a nyálkahártya-duzzanat kialakulásában kevés szerepe van a hisztaminnak, ezért az orrdugulást nem, vagy csak kissé csökkentik. Megfázásos orrfolyás esetén a hatásuk messze elmarad az allergiás náthában tapasztaltaktól, ez inkább az első generációs antihisztaminoknál volt megfigyelhető.

Első- és másodgenerációs antihisztaminok

Ezek a hagyományos vagy első generációs készítmények bár hatékonyak, ma már kevésbé alkalmazzák a mellékhatásaik miatt, ilyen például a szájszá-

razság vagy a fáradékonyság, a koncentráló képesség csökkenése.

Az újabb, második generációs szerek már nem jutnak be a központi idegrendszerbe, így nem vagy csak kissé álmosítóak, nem befolyásolják a járművezetési képességeket, és nem fokozzák az alkohol hatását sem.

A cetirizin és a loratadin hatóanyag tartalmú készítmények kaphatók vény nélkül és vényköteles is patikákban, míg más antihisztaminok csak vényre kaphatóak. Az előbb említett két szernél a vény nélküli és a vényköteles készítmények vagy kizárásukban, vagy hatásösségükben különböznek egymástól.

Ez azért fontos, mert ha valakinek csak átmeneti jellegű panaszai vannak, arra megoldást nyújtanak a vény nélküliek, ha viszont valaki tartós tünetekkel küzd, ne folytasson folyamatos öngyógyszerelést, hanem inkább kérje ki szakorvos tanácsát!

Az egyes szerek hatékonysága között nincs jelentős különbség, de a nagy egyéni eltérések miatt, az egyes betegek az egyik szert hatékonyabbnak érezhetik a másikonál. Emiatt nem kielégítő hatás esetén érdemes lehet a csoporton belüli gyógyszerváltás, vagy orvos tanácsának kikérése.

Az eddig említett szisztémás szerek mellett helyi antihisztaminokat is alkalmazhatunk orrspray formájában, melyek vény nélkül is kaphatók. Hasonló hatékonysággal csökkentik az orrfolyást, az orrvizketést és a tüszögést, az orrdugulásra szintén nincsenek hatással. Mellékhatások szempontjából a helyi alkalmazás nem jár jelentős előnyökkel, mivel az orrnyálkahártyáról felszívódva is okozhat álmos-ságot. Másik negatív hatás pedig a garatba eljutó szer kellemetlen íze.

Orrdugulás csökkentők

Az orrnyálkahártya gyulladásakor az ott lévő erek olyan mértékig kitágulnak, mely már a légzést is gátolja. Az orrdugulást csökkentő szerek helyileg ezeket az ereket húzzák össze, így hatékonyan csökkentik a duzzanatot, de nincs hatásuk az orrfolyásra, orrvizketésre vagy a szemtünetekre.

Tartós alkalmazásuk során viszont az érszűkítő hatáshoz hozzászokik az orrnyálkahártya, mert hosszú távon olyan változásokat indít be, amelyek az orrban értágulatot, nyálkahártya duzzanatot és a hatékonyság elvesztését eredményezik.

A gyógyszer megvonása a tünetek jelentős súlyosbodását eredményezheti (gyógyszer által kiváltott nátha), emiatt az orrdugulás csökkentőket csak néhány napig (legfeljebb 7-10 nap) lehet alkalmazni, és csak súlyos tünetek vagy fertőzőes nátha esetén. Így tartós kezelésre csak antihisztamin vagy kromoglikát tartalmú orrspray-alkalmazhatók. Amennyiben az orrdugulás tartósan fennáll, orvoshoz kell fordulni.

Az orrdugulás csökkentésére szájon át szedhető gyógyszerek is alkalmazhatók, ezek antihisztaminnal kombinálva vényköteles formában kaphatók. Bár ezek akut hatása elmarad az orrspray-tól, viszont tartós használat során sem veszítik el hatékonyságukat. Fontos tudni, hogy az orrdugulás csökkentőket szisztémásan szedve általános érösszehúzó hatás fejlődik ki, mely miatt alkalmazása körültekintést igényel a szívrendszeri betegségben szenvedőknél.

Mivel a megfázás kezelésére alkalmazott forró italporok is tartalmazhatnak ilyen hatóanyagot szintén az orrdugulás csökkentése miatt, ez a figyelmeztetés azokra a készítményekre is vonatkozik.

Kromoglikát tartalmú gyulladáscsökkentők

Ezek a szerek hatásukat úgy fejtik ki, hogy gátolják az allergiás tüneteket kiváltó anyagok felszabadulását, mint például a hisztaminét. A maximális hatás

kialakulásához legalább 2-4 hét folyamatos alkalmazás szükséges, vagyis akut esetben nem hat. Akkor a leghatékonyabb, ha a beteg az allergiás időszak előtt egy hónappal elkezdi használni és folytatja egészen a szezon végéig.

Elsősorban az orrfolyást, orrvizketést és a tüszögést mérsékli, kevésbé hat az orrdugulásra. Negatív tulajdonsága, hogy naponta 4-6 alkalommal kell alkalmazni, ez sokszor rontja a betegek együttműködését. Nagy előnye viszont, hogy semmilyen kedvezőtlen hatást nem okoz, így előnyös várandósok és kisgyermekesek esetén.

Szteroid gyulladáscsökkentők

Az összetett gyulladásgátló hatással rendelkező helyi hatású kortikoszteroidok a betegség minden tünetét csökkentik, ezért ezek a leghatékonyabb szerek allergiás nátha esetén. Maximális hatásuk 2-3 nap után alakul ki, de egy adag is csökkenti a tüneteket. Bár az ebbe a csoportba tartozó szerek hatékonysága is hasonló, az egyes betegek kedvezőbb hatásúnak ítélik az egyik vagy a másik szert.

Szisztémás mellékhatások nem jellemzőek, viszont helyi irritációra számítani lehet. Ritka, de súlyos mellékhatás az orrsövény kifehéledése, ami úgy kerülhető el, ha a spray-t alkalmazáskor nem az orrsövény felé, hanem felfelé és az orr külső oldala felé irányítjuk.

Szemtünetek kezelése

A szisztémás antihisztaminok és a helyi hatású szteroidok is mérséklék a szemtüneteket, de ha ezek hatékonysága nem elegendő, specifikus allergia elleni szemcseppek használhatók, ezek egy része vény nélkül is kapható. A kromoglikát tartalmúak elsősorban megelőzésre, míg az antihisztamin tartalmúak a már kialakult tünetek enyhítésére használhatók.

A helyi érszűkítőt tartalmazó készítmények is kellően hatékonyak és bár vény nélkül kaphatók, de csak rövid ideig alkalmazhatók a szem túlzott kiszáradása és a hozzászokás veszélye miatt.

Forrás: WEBBeteg

Dr. Varga Zoltán

NÉPI KALENDÁRIUM

Március 12. - Gergely napja

Gergely napja ritka, ha jó,
hideg, szeles, sokszor van hó.
Időjóslás: a néphit szerint ezen a napon hideg idő,
havazás várható.

Március 18 – 21. Sándor – József – Benedek

József napja a méhek kieresztésének időpontja, vala-
mint a fecskék visszaérkezésének ideje...
Ha ezekben a napokban kisüt a nap, akkor hosszú,
meleg nyár várható, ha nem süt ki, akkor hosszú,
lucskos őszre lehet számítani.
Időjóslás: Ha ezen a napon dörög az ég, száraz nyár
várható.

Március 25. - György napja

Ezt a napot a fák oltására, szemzésére tartják alkal-
masnak.
Időjóslás: Gyümölcsoltó hidege,
téli hónapok megölője.

Április 1. - Bolondok napja

Hajdan sok népnél évkezdő nap volt, az újjáéledő
természetet ünnepelték.
Ma már csak a bolondozások, tréfálkozások napja.
„Április bolondja,
Május szamara,
Fölnézett a toronyba,
Megnézte, hogy hány óra:
Fél tizenkettő,
Bolond mind a kettő.”

HÚSVÉT

A tavasz legjelesebb ünnepe. Mozgó ünnep, március
22-e és április 25-e közötti időben van.

Virágvasárnap

Húsvét előtti vasárnap. Ilyenkor több községben
tartják a kiszehajtást. Fiatal lányok telet jelképező
menyecskeruhába öltöztetett szalmabábut visznek
végig a falun, majd vízbe dobják vagy elégetik. A tál-
temetés az ébredő természet ősi ünnepét, a húsvétot
vezeti be.

Nagypéntek

A legszigorúbb böjt ideje.
Tisztálkodási nap: meszelnek, takarítanak, nagymo-
sást tartanak.

Nagyszombat

A keresztények Jézus feltámadását ünneplik.
Véget ér a nagyböjt időszaka.

Húsvétvasárnap

Tavaszkedő ünnep. Sok helyen bált rendeznek.
Ezen a napon határjárást tartanak, körbejárják a föl-
deket, kitisztogatják a forrásokat.

Húsvét hétfő

A legnépszerűbb húsvéti népszokások: a locsolás, a
hímes tojás ajándékozásának ideje.

Időjóslás:

Ha húsvétkor eső száll,
pünkösdig az meg nem áll.

Április 24. - György napja

A néphagyomány ettől a naptól számítja a tavasz
kezdését.
Az állatokat kihajtják a legelőre.

Május 1. - Ősi tavaszi ünnep

A majálisok, táncmulatságok napja.
Sok helyen májusfát állítanak a legények a kedvesük-
nek.

Május 12 – 14. - Fagyosszentek napja

A májusi fagyok a gyümölcsösökben, a vetemények-
ben sokszor nagy pusztítással járnak, tűzgyújtással,
füstöléssel védekezne ellenük.

Szervác, Pongrác, Bonifác,
hárman tesznek egyet,
virágjában leszedik a
barackot, a meggyet.
Orbán sereghajtónak
a végére maradt,
ő szedi le azután,
ami még megmaradt.
Sok bort hoz a három ác,
ha felhőt egyiken sem látsz.

ISMERJÜK MEG MÁSKÉPP...

Azt gondoltam, hogy településünkön élnek olyan emberek, akiket legtöbbször hivatali személyként ismerünk. Pedig ők is élnek magánéletet, amikor az apa és férj szerepét töltik be.

Szabó Józsefet, polgármesterünket szeretném magánemberként bemutatni. Feleségével, Magdóval beszélgettem aki elmondta, hogy férjével már kicsi gyerekkoruk óta ismerik egymást, ugyanis egy csoportba jártak oviba.

Ezen kívül számos olyan dolgot elmondott, aminek tudatában egy kicsit más oldaláról is megismerhetjük polgármester urat.

Szabad idejében szívesen olvas. Szereti Rejtő Jenő könyveit. Zenét is szokott hallgatni, de arra csak vezetés közben van ideje. Előnyben részesíti a Lord és a Tankcsapda számait.

Egyik nagy vágya, hogy feleségével végig motorozhasson azon a bizonyos 66-os úton.

Lányainak segít a tanulásban. Ha nem értenek valamit fizikából, kémiából vagy akár történelemből, akkor érdekesítő magyarázattal szolgál, amit jó hallgatni – mondja Magdó. Természetesen Jocira is mindig van ideje.

Kedvenc ételei a diós- és mákos laska. Ha nem muszáj csirkehúst nem eszik. A levesek nem baj, ha kimaradnak az étrendjéből, bár borsó- és gyümölcsleves kerülhet az asztalra. A gesztenyepüré viszont annál inkább a kedvencek közé tartozik.

A sportról sem feledkezik meg. Régebben a monostori focicsapat tagja volt, majd kedvtelésből futballozott. Mostanában gyakran jár konditerembe, ahová lányai is szívesen elkísérik.

Köszönöm polgármester úrnak és családjának, hogy betekintést engedtek mindennapjaikba! Sok sikert kívánok a további munkához és jó egészséget az egész családnak!

Sáfárnyné Félegyházi Beáta

MESESAROK

Tóth Anna: A meglepetés

Egy szép tavaszi reggelen nyúl apóék kopogtatáshoz hasonló hangra ébredtek. Nem volt hangos, inkább olyan tompa puffanás, mintha valaki nem szeretne volna elárulni, hogy ott van a konyhában. Mert az egy percig sem volt vitás, hogy a hang a konyha felől jön.

- Apóka! Jól bezártad este az ajtót? - kérdezte halkán nyúl anyó.

- Ne kérdezz ilyen butaságot Fáni! Még mondtad is, hogy kettőre zárjam. Nem emlékszel?

- Akkor mi lehet ez a zaj? Maradjunk csendben, és füleljünk tovább!

Kis idő múlva megint hallották a hangot.

- Odamegyek, és megnézem! Ne félj anyó, majd én megvédelek! - mondta határozottan Gerzson papa, és magához vette a sarokban álló seprűt.

- Apó! Tedd a fejedre a lavórt! Így a betörő ha kobakodra szeretne koppintani, a lármától megijed, és elszalad. Neked sem eshet így bajod.

Miután az apó fejére tette a lavórt, seprűjét félig maga elé tartva kimerészkedett a konyháig. Nem

látott senkit. De a konyha mégsem volt olyan, mint ahogy azt este hagyták. A földön egy tojáshej hevert. Egyik fele a kemencénél, a másik a konyhaszekrény-nél. És nem volt benne semmi. Se sárgája, se fehérje.

- Hú, azt a rézfán fütyülőjét! Ilyet még nem láttam!

Erre már nyúl anyó is kiszaladt a konyhába.

- Nézd csak apó! Ez nem az a tojás, amelyik megmaradt húsvétról? Emlékezz csak vissza. Sehogy sem tudtuk kivenni a dobozból, olyan nagy volt. Betettem a kemence mellé. Egészen elfelejtkeztem róla.

- De akkor hogy kerül ide a földre?

Jó ideig törték a fejüket, de nem tudtak rájönni a titokra.

- Gyere apó, nem érünk rá, vár a kertben a munka.

Kellemesen süttött a napocska, ezért nyitva hagyták az ajtót. Nekiláttak a munkának. Kapálgattak, gyomláltak, friss hajtásokat ültettek. Egyszer csak az ajtó-tól csipogást hallottak. Egy kis sárga pihés valami volt.

- Hát ez meg mi lehet? - kérdezte nyúl anyó kíváncsian.

- Szárnya van, így biztos annak a madárnak a fiókája, amelyik a diófánkon lakik. Hozom a létrát, és visszateszem a fészkébe.

Amikor nyúlápó fölmászott az ágakhoz, látta, hogy a madárka szétnyitott szárnyakkal védi és melengeti tojásait.

- Nézd csak, visszahoztam a fiókádat.

- Az nem lehet. Az enyéim még nem keltek ki.

Nyúl apó óvatosan lelétrázott a létráról, nehogy megnyomja az apróságot.

- Most mit tegyünk?

- Van a polcon egy könyv, amiben megnézhetjük, melyik állatnak milyen a kicsinye.

Betették egy kosárkába a pipit, és elkezdtek lapozni a könyvet. Az egyiknek nem olyan volt a lába. A má-

siknak a feje. A harmadiknak a csőre. Aztán egyszer csak...

- Itt van, ez az! - kiáltott fel Gerzson papa.

- De hiszen ez tyúkanyó csibéje! Nem is tudtam, hogy ilyenek a kicsinyei. Mi csak húsvétkor járunk hozzá, amikor tojás kell a festéshez.

- Én még mindig nem értem, hogy került hozzánk ez a kicsirke. Hiszen tyúkanyó olyan messze lakik tőlünk.

- Emlékszel arra a nagy tojásra a konyhában? A kemence mellett volt, a jó melegben. A madár is melegíti a tojásokat, hogy kikeljenek.

- Akkor ez volt az a furcsa zaj reggel! Gyere Fánika, látogassuk meg tyúkanyót, és vigyük el neki a kosárkában csipogó meglepetésünket.

KEDVES GYEREKEK!

Húsvét közeledtével néhány locsolóverssel szeretnék segíteni a locsolkodásra való készülődésben.

Messze földön jártam,
Szép harmatos reggel,
Aranytündér kútvizéből
Vizet merítettem.
Aranytündér kútvizével
Öntözgetni járok,
Olyan illatos, mint a rózsa,
Gyertek ti is, lányok!
Korán reggel felébredtem, messze – messze jártam,
Tündérország kiskertjéből rózsavizet hoztam.
Na, te kislány, megöntözlek, ma van húsvét napja,
Tündököljön a két orcád, mint a piros rózsa.
Az illatos rózsavíztől megnőnek a lányok,
Zsebemben is elférnek a piros tojások.
Itt a húsvét eljött végre,
A szép lányok örömére.
Mert a lányok szép virágok,
Illatos víz illik rájuk.
Kit húsvétkor nem locsolnak,

Hervadt virág lesz már holnap.
Ne fuss el hát, szép virágom,
Locsolásért csók jár, három!

Pálinkás jó reggel kívánok e háznak,
Főképp a dolgos szülők jól nevelt lányának!
Elmondom én gyorsan jövetelem célját:
Megöntözöm most a környék legszebb lányát.
Kívánok e háznak hát mindenből eleget,
Főképp békességet, egészséget és szeretetet!

FELHÍVÁS

KEDVES OLVASÓINK!

Adás – vétel rovatunka várjuk hirdeteéseiket személyesen a könyvtárban vagy az alábbi e-mail címre: monostorpalyikonyvtar@gmail.com

A hirdetés ingyenes!

CSALÁDI CSEMEGE TÁJÉKOZTATÓJA!

-Ezúton is szeretném megköszönni az elmúlt évtizedben tanúsított bizalmukat és vásárlásaikat.

-Emlékeztetőül tájékoztatom a lakosságot, hogy 2013 októberétől már 1.000Ft.-ot elérő vásárlási összegtől

minden hétköznap délután **ingyenesen**, pontos elszámolással, áruszállító gépkocsin házhoz szállítjuk az üzletünk teljes áruválasztékából megvásárolt vagy megrendelt terméket.

-Minden hónapban akciós termékeket kínálunk, amiről külön szórólapról tájékozódhat.

-Időszakos rendkívüli akciókkal kedveskedünk vásárlóinknak.

-2014-ben további szolgáltatások, és lehetőségek bevezetését tervezem amik

mind az önök kényelmét, és megelégedettségüket fogja szolgálni.

-Üzletünk hétköznap továbbra is hosszan 19 óráig várja vásárlóinkat.

-Utalványokat névértékben elfogadunk.

Elérhetőségeink: Rákóczi utca 22. szám

Telefon: 0630-293-5775 vagy 0630-405-1260

Email: csukat@citromail.hu

Nyitva tartás: Hétköznap: 06.00-12.00 és 14.00-19.00

Hétvégén: 06.00-12.00

Településünk minden lakójának kellemes, idejében érkező tavaszt, és jó vásárlást kívánunk!

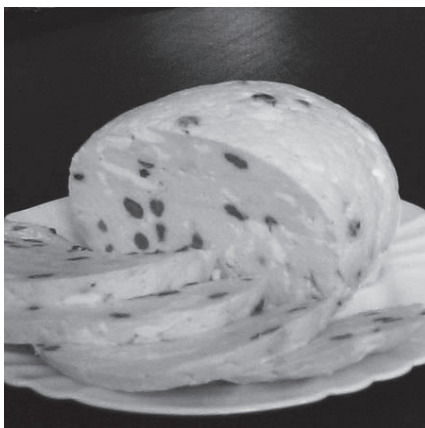
Csuka Tamás

HÚSVÉTRA KÉSZÜLVE!

HÚSVÉTI SÁRGA TÚRÓ

Hozzávalók:

- 2 liter tej
- 20 db tojás
- 10 evőkanál cukor
- 5 dkg mazsola (elhagyható)
- 1-2 csomag vaníliás cukor
- 1/2 citrom reszelt héja
- 1 csipet só
- 1 gézdarab vagy konyharuha

Elkészítés:

A tejet felteszem melegedni egy csipet sóval, a cukorral, a mazsolával, a reszelt citromhéjjal és a vaníliás cukorral. A tojásokat egyenként felütöm egy tálba, és éppen csak annyira keverem össze, hogy a sárgájuk kifakadjon, majd hozzáöntöm a tejhez, és nagyon lassú tűzön, óvatosan kevergetve, hogy szép mozaikos legyen, addig főzöm, amíg a tejsavó kicsapódik a tetején. Ekkor beleszedem egy szűrőbe fektetett gézdarabba, és pár órára, hűvös helyre akasztva kicsepegtetem belőle a tejsavót. Miután lecsepegett, hűtőbe teszem tálalásig. Tálaláskor szeletekre vágva kerül a főtt sonka, kolbász és a kacsamellé.

SPORT

A Monostorpályi SE felnőtt csapatának a 2013/2014 évi bajnoki mérkőzéseit az alábbi táblázatban láthatóak.

Az őszi szezon végeztével a felnőtt csapat a 11. helyen zárt, azonban a tavaszi igazolásokkal a csapat új reménnyel várja az elkövetkező fordulókat.

MONOSTORPÁLYI SE						
forduló	dátum	idő	hazai csapat	- vendég csapat	eredmény	pontok
1	2013.08.17	17:30	SÁRRÉTUDVARI KSE	- MONOSTORPÁLYI SE	5-1	(3-0)
2	2013.08.24	17:30	MONOSTORPÁLYI SE	- HAJDÚSZOBOSZLÓI SE	2-2	(1-1)
3	2013.08.31	16:30	SZÖVETKEZETEK SE	- MONOSTORPÁLYI SE	2-4	(0-3)
4	2013.09.07	16:30	MONOSTORPÁLYI SE	- BALMAZÚJVÁROSI FC	1-1	(1-1)
5	2013.09.14	16:30	POLGÁRI VSE	- MONOSTORPÁLYI SE	2-4	(0-3)
6	2013.09.21	16:00	MONOSTORPÁLYI SE	- HAJDÚHADHÁZI FK	10-2	(3-0)
7	2013.09.28	16:00	BERETTYÓÚJFALUI SE	- MONOSTORPÁLYI SE	2-0	(3-0)
8	2013.10.05	15:00	MONOSTORPÁLYI SE	- NYÍRADONY VVTK	3-2	(3-0)
9	2013.10.12	15:00	HAJDÚNÁNÁS GB. FK	- MONOSTORPÁLYI SE	5-1	(3-0)
10	2013.10.19	14:30	JÓZSA SE	- MONOSTORPÁLYI SE	1-8	(0-3)
11	2013.10.26	14:30	DEBRECENI EAC	- MONOSTORPÁLYI SE	4-2	(3-0)
12	2013.11.03	13:30	HOSSZÚPÁLYI SE	- MONOSTORPÁLYI SE	5-2	(3-0)
13	2013.11.09	13:30	MONOSTORPÁLYI SE	- TÉGLÁSI VSE	2-4	(0-3)
14	2013.11.17	13:00	DERECSEKI LSE	- MONOSTORPÁLYI SE	3-2	(3-0)
15	2013.11.23	13:00	MONOSTORPÁLYI SE	- HAJDÚSÁMSONI T.T.I.SZ.E.	1-5	(0-3)
16	2014.03.01	14:30	MONOSTORPÁLYI SE	- SÁRRÉTUDVARI KSE	3-4	(0-3)
17	2014.03.08	14:30	HAJDÚSZOBOSZLÓI SE	- MONOSTORPÁLYI SE		
18	2014.03.16	15:00	MONOSTORPÁLYI SE	- SZÖVETKEZETEK SE		
19	2014.03.22	15:00	BALMAZÚJVÁROSI FC	- MONOSTORPÁLYI SE		
20	2014.03.29	15:00	MONOSTORPÁLYI SE	- POLGÁRI VSE		
21	2014.04.06	15:30	HAJDÚHADHÁZI FK	- MONOSTORPÁLYI SE		
22	2014.04.12	15:30	MONOSTORPÁLYI SE	- BERETTYÓÚJFALUI SE		
23	2014.04.20	16:00	NYÍRADONY VVTK	- MONOSTORPÁLYI SE		
24	2014.04.26	16:00	MONOSTORPÁLYI SE	- HAJDÚNÁNÁS GB. FK		
25	2014.05.03	16:30	MONOSTORPÁLYI SE	- JÓZSA SE		
26	2014.05.10	16:30	MONOSTORPÁLYI SE	- DEBRECENI EAC		
27	2014.05.17	17:00	MONOSTORPÁLYI SE	- HOSSZÚPÁLYI SE		
28	2014.05.24	17:00	TÉGLÁSI VSE	- MONOSTORPÁLYI SE		
29	2014.05.31	17:00	MONOSTORPÁLYI SE	- DERECSKEI LSE		
30	2014.06.07	17:00	HAJDÚSÁMSONI T.T.I.SZ.E.	- MONOSTORPÁLYI SE		

Az tavaszi szezonra szóló bérletek megvásárolhatóak a helyszínen, vagy a Vezetőségi tagoknál, 3.000 Ft/db áron.

A mérkőzésekre a belépő ára változatlanul 400 Ft, azonban a 300 Ft-os étkezési jegy helyett, 700 Forintért „kombi” jegyet lehet venni, azaz egy jeggyel lehet a mérkőzésre belépőt és étkezési jegyet váltani. Külön étkezési jegy már nem kapható.

HAJRÁ MONOSTOR!

Kondor Ernő

1848. március 15.

ÜNNEPI MEGHÍVÓ

Monostorpályi Község Önkormányzata és az Irinyi József Általános Iskola Thuolt István
Tagiskola tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

Március 15-én, 9.00 órakor

az 1848/49-es magyar forradalom és szabadságharc tiszteletére rendezett ünnepségre.

Az ünnepség programja

9.00 – Kultúrház:

- Himnusz
- Ünnepi beszéd
- Ünnepi műsor az iskola dráma szakkörének előadásában
- Tanulmányi versenyek jutalmainak átadása

Március 15-i emlékmű:

- Verset mond Hosszu Evelin
- Koszorúzás

Thuolt István sírja:

- Verset mond Szabó Alexandra
- Koszorúzás